

[Erik Eriksen.]

samlet beløb af knap 70 mill. kr. var blevet glemt under forhandlingerne. Men det viste sig dog at være den mindste del af det, for næppe var finansåret forbi, før finansministeren efter lidt spilfægteri måtte erkende, at udgifterne ud over det aftalte var steget med, så vidt jeg har forstået, ca. 350 mill. kr. Jeg må tilstå, at det er den slags, jeg ikke synes om. Jeg synes ikke om det, fordi regeringens svigtende evne eller vilje til i en sådan situation at overholde en aftale uvægerlig kommer til at tilsløre de sanerende virkninger, som vi dog alle lagde vægt på, og noget sådant bør en regering, der ønsker og har brug for samarbejde, aldrig tillade. Den slags hævner sig.

Jeg sagde for et øjeblik siden nogle ord om den økonomiske begrundelse for forliget, men der er også god anledning til at hæfte sig ved den politiske baggrund. Kendsgerningen var jo nemlig, at regeringen ved dette forlig lagde den massive blokpolitik fra 1957 til side, og jeg har sagt og vil også gentage det her, at det var klogt af statsministeren at gøre det. For første gang i 5 år fik oppositionen mulighed for realitetsforhandlinger om økonomiske problemer. Det siger dog vist egentlig ikke så ganske lidt om oppositionens forhandlingsvilje, at den straks medvirkede til at knytte tråden til et forlig. Det blev bagefter sagt, at der var perspektiver i dette forlig, og mange kloge hoveder — og mindre kloge med for øvrigt — har siden gjort sig tanker herom.

Jeg skal ikke nægte, at forliget kunne rumme et perspektiv, men jeg tvinges alligevel til at minde om — ikke mindst på baggrund af den tale, vi for et øjeblik siden hørte — at jeg allerede på et tidligt tidspunkt advarede imod at lægge for meget i, at flertalsregeringen var indgået på forlig med oppositionen. Sagen var jo nemlig den, at der i dette tilfælde ikke var tale om nogen flertalsregering. Netop så mange folketingsmedlemmer i regeringspartierne havde sagt fra over for regeringens lovforslag, at regeringen måtte vælge mellem at forhandle eller at falde. Det er jo kendsgerningen, og denne kendsgerning rummer knap så meget perspektiv. Til gengæld er det nødvendigt at have for øje — hvis man vil prøve at forstå — hvad der skete nu i dette forår.

Da vi i venstre overvejede spørgsmålet

om vor deltagelse i forligsforhandlingerne, var det klart, at markedsproblemerne spillede en meget stor rolle for os. Som de fleste andre anså vi det for overvejende sandsynligt, at vi inden for en overskuelig fremtid ville blive medlem af fællesmarkedet sammen med Storbritannien, Norge og måske flere lande. Vi lagde overordentlig megen vægt på, at dansk erhvervsliv gik ind i fællesmarkedet med den bedst mulige økonomi som baggrund for dels den større risiko, dels de større chancer. Men forhandlingerne i Bruxelles brød jo sammen. Det tilkommer ikke mig eller os at fordele ansvaret herfor. Vi er vel alle klar over præsident de Gaulles stærke personlige standpunkter i denne sag, men det er vist også sådan, at andre har fundet anledning til og lejlighed til at spekulere over, om England nu trods alt var helt parat til at leve som et europæisk land.

Hvorom alting er, så var det en ulykke for Danmark, at markedsforhandlingerne brød sammen. Herigennem skete også en skærpelse af de i forvejen bestående modsætningsforhold inden for det atlantiske forsvarssamarbejde. Det er vel et spørgsmål, om dette samarbejde på længere sigt kan overleve en langvarig økonomisk splittelse inden for den frie verdens 3 største markedsdannelser.

Med markedsforhandlingernes sammenbrud var forudsætningerne for vor økonomiske politik meget væsentligt ændret. Chancen for øget eksport var forringet langt mere end risikoen for skærpet konkurrence på hjemmemarkedet. Dette gælder vel i ganske særlig grad landbruget; men også industrien vil få at føle, at vor økonomi er blevet mere udsat. Det var og er derfor noget helt afgørende, at vor økonomi holdes i balance.

Her kommer jeg så til forhandlingerne imellem arbejdsgiverne og fagforeningerne. Nu kommer disse forhandlinger ind i billedet. Her vil jeg gerne sige, at der vist fra alle sider er en klar erkendelse af, at vort øjeblikkelige hovedproblem er at holde omkostningsniveauet i ave, og de fleste af os er meget vel klar over, at lønningerne på overenskomstområdet spiller en central rolle for omkostningsniveauets højde. Jeg er naturligvis helt på det rene med, at også andre indkomster øver indflydelse på dette